

ПРОМІНЬ

ПРОСВІТИ

E-mail: kmpzt@ukr.net

№ 1 (141)
січень 2023 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

МИ ТУТ: [HTTP://WWW.KMPZT.ORG.UA](http://www.kmpzt.org.ua) НА ФЕЙСБУЦІ — У ГРУПІ "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

Сяйво думок світлого лідера

Микола Коробко, наш земляк і в минулому багаторічний керівник нашої громадської організації, видатний український еколог і правозахисник, народний депутат України першого скликання, народився в страшному і вже далекому від нас 1937-му році, коли в Радянській Росії, в урочищі Сандармох, було розстріляне Українське Відродження. Про це нищення світлих культурних лідерів українства він писав і говорив багато. А ось його багатогранна діяльність як майже повністю замовчувалась у Кривому Розі за життя, так замовчується й нині, уже близько двох років після його смерті (Микола Іванович Коробко пішов із життя 30 березня 2021 року).

Однак діяльність таких світлих лідерів не можна замовчувати, щоб не поглинула нас темрява диктатури й наше місто разом з усією Україною не перетворилось у тюрму народів, як це вже давно сталося з Московією. Тому маємо поширювати це сяйво думок від Миколи Коробка, яких — багато-багато. Вони варті далеко не однієї книги, та для початку необхідно видати хоча б одну, з деякими його найактуальнішими роботами й спогадами про нього. І цей спеціальний випуск задуманої ним і майже 17 років тому створеної газети — як ще один крок до того, аби видати таку книгу й не допустити у нас поглинання темрявою всього світлого: того, що у гармонії з природою людини, а значить — у гармонії з її Творцем.

Цьогорічного липня виповнилося 15 років Спільці офіцерів України. З цієї нагоди 19 серпня скликано позачерговий ювілейний з'їзд офіцерів-спілчан, проведення якого було приурочене до одного з робочих днів Форуму світового українства.

У залі Київського будинку офіцерів зібрався цвіт патріотичного воїнства, яке протягом усієї історії існування організації неухильно відстоювало

ля), де проходив з'їзд, оточили трьома кільцями представники силових структур. Доходило навіть до фізичного зіткнення. Намагання зірвати захід мали місце і під час роботи з'їзду, а керівництво Київського військового округу обіцяло потопити в Дніпрі його делегатів.

У подальшому СОУ відіграла роль бастиону, що охороняв нелегкі здобутки нашої держави на шляху становлення незалежності.

Багатьом учасникам нинішнього ювілейного з'їзду

скликання ВРУ, у складі якого працювали 20 депутатів-членів СОУ, припадає створення нової Конституції України. Ця група депутатів публічно заявила про свою

статувати, що вона не тільки не вичерпала свої функції і не стала зайвою, вона нині ще потрібніша, і повинна працювати так, щоб Україна була і нездоланною, і щоб у

Щоб Україна була нездоланною

українські державницькі позиції, ніколи не збивалося на манівці кон'юнктури.

Незаперечною є визначальна роль Спільки офіцерів України у створенні підвалин для будівництва Збройних Сил України. Разом із Комітетом солдатських матерів України Спілька офіцерів України приклала значних зусиль у справі формування та захисту соціального статусу військовослужбовців.

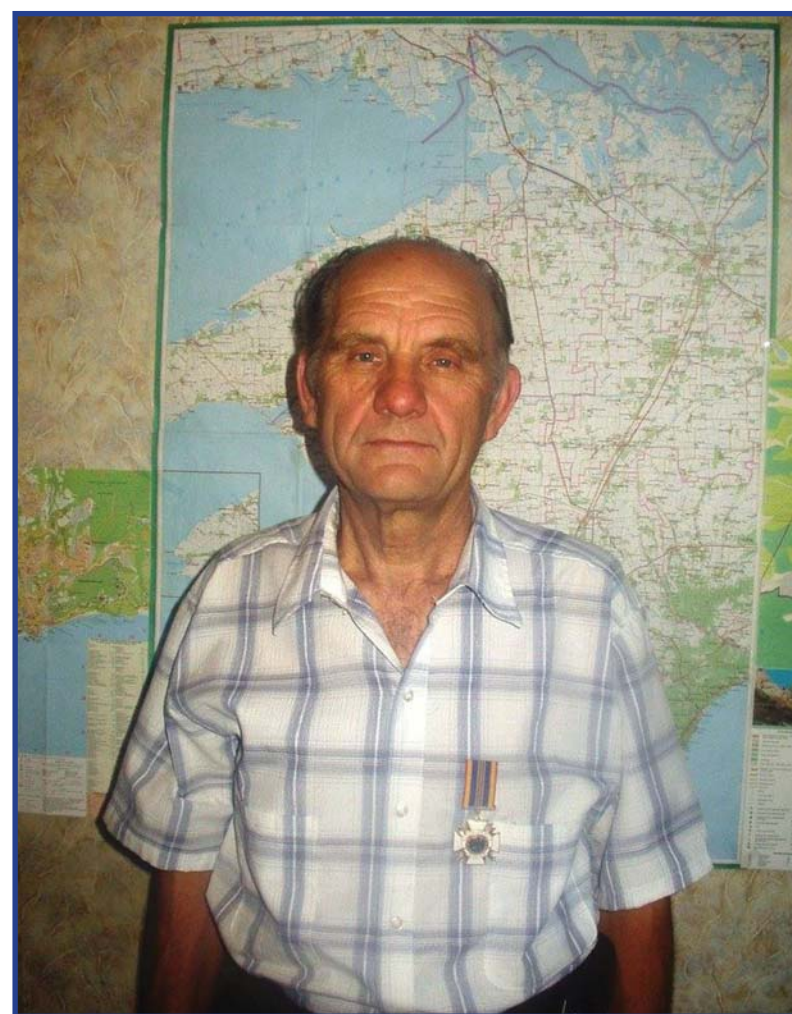
У ювілейних промовах, як і належить у таких випадках, багато уваги приділялось спогадам та аналізу пройденого шляху. Про підсумки пройденого, здобутки і втрати емоційно та переконливо говорили голова СОУ генерал-майор Володимир Мунтян та інші виступаючі. Ось деякі епізоди зі славних сторінок літопису діяльності цієї патріотичної організації.

Питання створення СОУ зародилося в надрах Народного Руху України. На першому з'їзді Спільки були представлені всі регіони Радянського Союзу, де проходили службу українці. Причому командування радянської армії всіма засобами намагалось не допустити офіцерів до участі в з'їзді: відмінялися відпустки, відрадженьня, українців-офіцерів терміново відкликали у військові частини. А Будинок Центральної Ради (нині — Будинок учите-

вперше стало відомо про те, як у часи виокремлення українських збройних сил із загальносоюзного стану групою офіцерів-членів СОУ (Олександр Скипальський, Григорій Омельченко та інші), що служили в спеціальних підрозділах, були зірвані плани незаконної передачі 80 літаків і вивезення військового майна на 1 мільярд карбованців до Росії. Завдяки пильності й рішучості представників СОУ зазнали невдачі плани антиукраїнських сил зірвати проведення всеукраїнського референдуму з питання набуття незалежності України. А по завершенню 2-го з'їзду СОУ, що відбувся в листопаді 1991 року, його делегати, так само, як і Міністр оборони України Костянтин Морозов, відбули до військових частин, щоб прийняти присягу на вірність народу України від одномільйонного військового угруповання, що було дислоковане на території України.

У перші місяці існування незалежної України провідні фахівці з лав СОУ ініціювали створення перших законопроектів, спрямованих на нормативне забезпечення діяльності вітчизняних Збройних Сил. Визначну роль у цьому процесі відіграла робоча група, координувана полковником Віталієм Лазоркіним.

На період діяльності 2-го

відмову від державних нагород, який тодішній Президент України Л. Кучма мав намір роздати всім без винятку народним депутатам України. Знаменною подією стала ініційована спілчанами і підтримана Міністром оборони України Олександром Кузьмуком та віце-прем'єр-міністром Віктором Пинзеником перейменування Київського Суворовського училища у Військовий лицей імені Івана Богуна. Так була вшанована пам'ять видатного українського звитяжця і сподвижника Богдана Хмельницького, який відмовився присягнути російському цареві, а юним захисникам Вітчизни назавжди наданий приклад непохитного служіння своєму народові.

Відповідаючи на запитання кореспондента газети «Народна армія» про те, яким вбачається майбутнє Спільки офіцерів України, її заслужений ветеран Володимир Мунтян сказав:

«Попри те, що СОУ чимало не виконала, треба кон-

нашої нації було і моральне, і фізичне здоров'я, моральний і фізичний добробут. У цій царині Спілька офіцерів України може виконувати надзвичайно важливу роль.

На ознаменування гідного ювілею Спільки і враховуючи вагомий особистий внесок в її діяльність, велика група бойових побратимів з України, Канади та Великобританії нагороджена відзнакою Спільки офіцерів України.

Микола КОРОБКО, учасник 1-го з'їзду СОУ, народний депутат України першого скликання.

На знімку: Микола Коробко, відзначений нагородою «Хрест заслуги».

З числа криворіжців цю нагороду також отримали голова міської організації СОУ підполковник Петро Лисенко, підполковник запасу Олександр Вакулєнко, капітани запасу Дмитро Барабаш і Олексій Коломоєць. ДО того ж, Петро Лисенко нагороджений Грамотою Міністра оборони України.

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

За часи незалежності Україна створила певну законодавчу базу та відповідні структурні підрозділи державної служби, спрямовані на збереження біо- та ландшафтного різноманіття та на розвиток заповідної справи. Ратифікувавши законом №257/94 – ВР від 29.11.1994 року Конвенцію про охорону біологічного різноманіття, наша країна приєдналася до міжнародної системи співробітництва у справі створення паневропейської екомережі.

петровський національний університет): Невірна загальнодержавна концепція Мінприроди має працювати не на зменшення антропогенного тиску на середовище існування людини, а на консервацію, збереження тих небагатьох популяцій рідкісних організмів, що залишились. Причина ґрунтується на розмиванні поняття екології, науки про живі організми та їхні зв'язки з навколишнім середовищем. Проблема не зрушить із мертвої точки, доки охоро-

екології Криворізького міськвиконкому Віталія Филімонова, з якої витікає, що з початку року в рамках Програми виходу з екологічної кризи, що діє з 2000 року, профінансовано природоохоронних заходів на суму майже 70 мільйонів гривень. Кошти були витрачені на запобігання забрудненню водного середовища, ліквідацію наслідків підтоплення, озеленення території міста тощо. Для об'єктів природно-заповідного фонду, як і щорічно, коштів не знайшлося. Проте

Представники стурбованої громадськості попереджають про небезпеку загибелі об'єктів ПЗФ, однак не уповноважені державою природоохоронні служби лише створюють видимість відповідної діяльності.

Окреме місце через невизначеність свого статусу займає нещодавно створений по сусідству з Крив басом державний ландшафтний заповідник «Інгулецький степ», загальною площею 4 тисячі гектарів. Його становлення від

Об'єкти ПЗФ, що охороняються місцевою владою, тотально приречені на беззахисність

Проте вітчизняна процедура організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) та підтримання їхнього статусу потерпають від невизначеності кола суб'єктів, що здійснюють заповідання, значної залежності остаточного рішення від інтересів місцевих органів влади та фактичної відсутності відповідальності за нанесення шкоди природним цінностям, що формально перебувають під охороною держави.

З часу приєднання до Конвенції Україна надала Секретаріату Конвенції 3 доповіді про стан її виконання. Напередодні презентації останньої 14 вересня 2005 року в Організації інформаційно-тренінговому центрі Мінприроди за участю представників наукових установ, громадськості та органів державної влади відбувся організований Громадською еколого-правовою організацією «ЕкоПраво-Київ» Круглий стіл з обговорення проекту доповіді України про виконання Конвенції про біологічне різноманіття та механізму залучення громадськості й інших зацікавлених осіб до підготовки нацдоповідей за Конвенцією.

Серед найважливіших причин (проблем), які заважають справі збереження біорізноманіття учасники обговорення у багатьох випадках зазначали невідповідну роль органів державної влади.

Наведемо деякі характерні оцінки. ПРИДАТКО В.І. (Український центр менеджменту землі та ресурсів (УЦМЗР): Відсутність роботи із територією в цілому, захоплення екомережею, відсутність Закону «Про збереження біорізноманіття».

КОРОБКО М.І. (УЕА «Зелений світ»): Залежність інспекційних служб від місцевих органів влади, відсутність предметної відповідальності органів виконавчої влади за порушення ними вимог екологічного законодавства, низька обізнаність населення та персоналу інспекційних служб у питанні збереження біорізноманіття. Під час ведення господарської діяльності, освоєння нових земельних ділянок не здійснюється ніяка оцінка та аналіз щодо вжиття заходів для збереження біорізноманіття, на об'єктах ПЗФ нижчих категорій нерідко має місце руйнівна самодіяльність населення та суб'єктів підприємницької діяльності за умов поблажливого ставлення інспекційних служб.

МИРОНОВА Л.П., КОСТЕНКО Н.С. (Карадагський природний заповідник, НАНУ): Деморалізація суспільства під тягарем соціально-економічних проблем, корупція, недоінформованість населення).

ДУЛИЦЬКИЙ А. (Кримська асоціація підтримки біорізноманіття Гурзуф-97): Підміна цілі і задачі щодо збереження біорізноманіття, відсутність розуміння значущості з боку влади.

БРИГАДИРЕНКО В.В. (Дніпро-

ною біорізноманіття Мінприроди та його обласних управлінь будуть займатися люди без біологічної освіти (економисти, юристи, інженери-технологи та інші. Про популяції зникаючих видів нікому нічого не відомо).

Ці красномовні характеристики повною мірою ілюструють сучасний стан державної політики в царині збереження біорізноманіття. Нам невідомо, якою мірою авторами Третьої національної доповіді враховані оцінки з предмету обговорення, зроблені представниками громадськості та науковцями, і чи враховувалися вони взагалі, але достеменно відомо, що за чотири роки, що минули з того часу, жодних позитивних зрушень у практиці охорони біорізноманіття не сталося.

Законом України «Про природно-заповідний фонд України» (ст. 60, ч. 2) «охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду інших (нижчих – авт.) категорій покладається на підприємства, установи та організації, у віданні яких вони перебувають... Органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування сприяють охороні й збереженню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, виконанню покладених на них завдань».

Саме в ідеології цієї норми Закону прихована трагедія заповідання переважної кількості об'єктів, що покликані підтримувати екологічну рівновагу на території України. Приймаючи під тиском місцевих органів влади у своє відання природно-заповідні об'єкти і не маючи до цього ні відповідної мотивації, ні коштів, ні знань, підприємства, установи та організації повсюдно лише формально відбувають свою місію, залишаючи в забутті доручені скарби. Владні ж структури, які, у відповідності із законом, лише «сприяють охороні й збереженню», не несуть повною мірою відповідальності за стан збереження згаданих об'єктів. У той же час як регіональні підрозділи Мінприроди України, так і саме міністерство, змирилися з таким станом справ, і в разі появи упущень в практиці охорони об'єктів ПЗФ не вживають заходів для їх виправлення, не ініціюють судових позовів щодо притягнення винних до відповідальності.

Наочно цю проблему варто проілюструвати прикладами. За останніми даними, природно-заповідний фонд міста Кривого Рогу нараховує 13 об'єктів. З них три – загальнодержавного значення: Криворізький ботанічний сад, ландшафтний заказник «Балка Північна Червона» та геологічна пам'ятка природи «Скелі МОДРу». Решта – місцевого значення.

Про те, яку роль в природоохоронних заходах місцевих органів влади відводиться згаданим об'єктам, можна судити з огляду на зміст недавньої прес-конференції начальника управління

їхній стан начальник управління оцінив як задовільний, хоча не оминув відзначити, що геологічну пам'ятку природи забруднюють побутовими відходами, там влаштовують стихійні сміттєзвалища тощо. У балці «Північна Червона» використовують прилеглі території під приватні господарі.

Названими сентенціями обмежується вся природоохоронна діяльність Криворізького міськвиконкому по відношенню до об'єктів природно-заповідного фонду.

Фактично ж ситуація у цій царині значно складніша. Бо насправді під городами використовуються не лише прилеглі до ландшафтного заказника території, а й територія самого ландшафтного заказника «Балка Північна Червона», який підпорядкований управлінню містобудування і архітектури виконкому Криворізької міської ради у непересихаючий струмок, що протікає в руслі балки, здійснюються скиди господарсько-фекальних стоків одного із селищ, а рослинний покрив земної поверхні заказника щорічно безкарно випалюється.

Міське управління містобудування і архітектури, крім володіння охоронним свідоцтвом жодним чином не причетне до функціонування заказника, все віддано на відкуп стихії. Природні скарби балки Північна Червона, безграмотно і безпідставно розділені на дві частинки у вигляді заказника загальнодержавного та заказника місцевого значення з однойменною назвою, зазнають варварського руйнування. Міська влада, протиправно дозволивши так звану рекултивізацію поверхні геологічних відшарувань для дачно-садівничого освоєння, знищила унікальні відшарування кристалічних порід, які характеризували весь стратиграфічний розтин Криворізького залізничного басейну. Крім того, за межами цих заказників залишились багатогектарні площі, що мають ландшафтну та біологічну цінність. Знищені таким чином заповідні об'єкти десятиліттями перебувають на обліку в документації Мін природи як існуючі.

Так само на природоохоронному обліку перебуває знищена із застосуванням технічних засобів геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Виходи амфіболітів».

Геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Скелі МОДРу», відповідальним за збереження якої є Криворізька геологорозвідувальна експедиція та кілька акціонерних товариств, які за всіма ознаками припинили своє існування, давно перетворилася в несанкціоноване сміттєзвалище. На місці природної петрофільної рослинності в результаті накопичення гумусу за рахунок процесів гниття сміттєвих мас, бувають зарослі бур'янів.

самого початку перебуває під загрозою. первісно зарезервовані 1992 року за указом Президента України площі степу мали набути статусу державного ландшафтного заказника в 1995 році. Однак це сталося лише 2002 року, коли охоронне свідоцтво на цей об'єкт було надане Недайводській сільській раді. За минулий час виготовлені межові знаки невідомо куди зникли, а місце розташування самого заказника неспроможні визначити ні керівництво сільради, ні природоохоронні служби. За версією керівництва сільради, територія заказника співпадає з виділеними сільрадою в 1996 році приватизованими земельними наділами власниками земельних ділянок. З іншого боку, природоохоронні служби погодили будівництво кар'єру з видобутку граніту на площі з унікальним рослинним і тваринним світом. Численні звернення представників громадськості до всіх інстанцій Мінприроди, з міністром включно, з проханням провести незалежну перевірку порушень заповідного статусу державного заказника «Інгулецький степ» завершуються безпредметними відписками, базованими на висновках регіональних інспекційних служб, які не мають необхідних знань з предмету науки про біорізноманіття.

8. Підсумовуючи картину загального стану збереження об'єктів природно-заповідного фонду, підпорядкованих юрисдикції місцевих органів самоврядування, можна дійти висновку про наявність значної кількості загроз для подальшого збереження вітчизняного біорізноманіття.

- В їх числі:
1. Відсутність системи резервування територій для об'єктів ПЗФ;
 2. Безвідповідальність місцевих органів самоврядування за доведення до деградації підконтрольних об'єктів ПЗФ;
 3. наявність пріоритету повноважень місцевих органів влади перед центральними у питаннях надання статусу об'єктів ПЗФ для особливо цінних природничих утворень;
 4. Низька кваліфікація працівників природоохоронних органів;
 5. Відсутність реагування Мінприроди в законодавчому полі щодо створення належних умов для збереження ПЗФ України та внутрішній конфлікт його інтересів у сфері природоохоронної та ресурсодобувної діяльності.

Микола КОРОБКО, голова Української екологічної асоціації «Зелений світ»; доповідь виголошена на заході «Консультації «Участь громадськості у розв'язанні регіональних екологічних проблем» (Оргуський інформаційно-тренінговий центр, м. Київ, 27 листопада 2009 р.). <https://helsinki.org.ua/articles/ob-jekty-pzf-scho-ohoronyayutsya-mistsevoyu-vladoyu-totalno-pyryrecheni-na-bezzahysnist/>

Українська проща до Соловецької голгофи

5. «Романова абетка» з Соловків

Життя цілої плеяди творців української духовності першої половини двадцятого століття неприродно одночасно обірвалося

70 років тому. Рік Великого терору – одна з найкривавіших віх в історії нищення українського роду. Вклонившись пам'яті численних жертв, розпорошених серед каміння і мохів Соловецького краю, усвідомлюєш всю глибину трагедії їхньої смерті. Трагедію ж їхнього понівеченого життя можна збагнути, лише придивившись до долі окремої особи, лише на прикладі життя її родини і близьких в умовах гнітючої атмосфери сталінських «чисток».

На початку листопада 1937 року в урочищі Сандармох була розстріляна друга група в'язнів соловецького етапу. В її складі був відомий письменник Григорій Данилович Епик. Про його долю можна дещо дізнатися із передмови упорядника Сергія Гальченка до «Романової абетки із Соловків», складеної на закланні Григорієм Епиком і виданої «Веселкою» 1993 року.

5 грудня 1934 року в помешканні №7 харківського кооперативного будинку «Слово» в присутності керуючого будинком Литвиненка П.К. і письменника Копиленка О.І. відбувся трус, в результаті якого оперуповноваженим обласного управління НКВС Лукьяновим було заарештовано відомого прозаїка Григорія Даниловича Епіка, а також конфісковано так звану «антирадянську літературу і літературу з передмовами українських націоналістів». Як видно з копії протоколу трусу, то були тодішні журнали «Кри- тика», «Життя й революція», «Нова

генерація», видання творів І. Франка, В. Винниченка, М. Куліша, книги «Нариси історії України», «Коротка історія КП(б)У» та інші видання.

Цей арешт не став великою несподіванкою для Г.Епіка, бо на той час вже було репресовано багатьох українських письменників.

У Києві, в підвалах колишнього інституту шляхетних панянок (згодом – Жовтневий палац культури) були катівні народного комісаріату внутрішніх справ України. Сюди у грудні 1934р. привезли заарештованих у Харкові Григорія Епіка, драматурга Миколу Куліша. Тут же 13-15 грудня того ж року були розстріляні відомі письменники Іван і Тарас Крушельницькі, Григорій Косинка, Кость Буревій, Олекса Близько, Дмитро Фальківський. А в березня 1935 р. там же відбувся ганебний судовий процес над письменниками Євгеном Плужником, Валеряном Підмогильним, Валеряном Поліщуком, Мирославом Ірчаном, Василем Вражливим, Григорієм Майфетом, Олександром Ковинькою

Микола КОРОБКО, уривок із матеріалу «Українська проща до Соловецької голгофи» із 5-ти частин, який було вміщено в 16-20-му числах газети «Промінь Просвіти» за 2007-й рік.

На світліні: Микола Коробко під час відвідин Сандармоху. Фото – за посиланням: <https://100krokov.info/2012/11/sandarmoh-75-rokiv-vid-dnya-zahybelich-4/>

Нова позашкільна освітня «традиція» започаткована?

Дрібний дощик, чергуючись із напливами променів теплого сонечка, не заважав піднесеній ході дітей та батьків до школи цього 1-го вересня. Уже по одинадцятій шкільній подвір'я полишали останні учасники Дня знань. Зате практично всі павільйони кавярень заповнили святково зодягнені відвідувачі. За столами разом із дорослими вмо- стилися і школяріки, починаючи з наймолодших. Мама і татусі з чарками, мами і татусі з сигаретами. Чи помічають вони своїх діток, невідомо. Зате дітки всі подробиці помічають добре. Так масово і в такий спосіб знання ще не вшановували. Відтепер дітки найнаочніше знатимуть, як відзначати свої успіхи.

Микола КОРОБКО, м. Кривий Ріг

Україна НА ШЛЯХУ ДО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

30-та річниця започаткування новітнього парламентаризму в Україні сплила непомітною для українського суспільства. А між тим, відкриття 15 травня 1990 року 1-ї сесії Верховної Ради Української ССР 12-го скликання, на відміну від усіх попередніх, віщувало небачений до цього розвиток подій. Ще до початку її роботи в системі всесоюзного державного управління уже мали місце зміни, несумісні з узвичаєними догматами тоталітарного режиму. Керівництво держави почало стрімко втрачати спроможність контролювати ситуацію на території всієї московської імперії. Імперський режим, керований комуністичною партією, за рік до цього змушений був погодитися, вперше за всю історію «страні робітників і крестян», на проведення виборів на частково альтернативній основі до всесоюзного законодавчого органу – Верховного Совету ССР. А вже 25-го травня була розпочала свою роботу 1-ша сесія 3-тнього народних депутатів ССР. Все змінювалося до невпізнання, долаючи навіть конституційне положення про керівну роль комуністичної партії в країні.

Завдяки альтернативності виборчого процесу до складу Верховного Совету ССР потрапила відчутна кількість незалежних від компартії депутатів, які створили опозиційну міжрегіональну депутатську групу з 250-ти осіб. Вона виступала за політичні та економічні перетворення, за радикальне реформування советського суспільства. Саме завдяки зусиллям депутатів міжрегіональної депутатської групи, до складу якої входила значна кількість народних депутатів від України (криворізький народний депутат ССР, шахтар-комуніст Леженко до неї не належав), був створений і прийнятий новий виборчий закон, побудований на принципі обов'язкової

альтернативності.

Вибори до Верховної Ради Української ССР, як і проведені раніше вибори до Верховного Совету ССР, відбувалися в умовах жорсткої боротьби владних структур з небажаними кандидатами. Починаючи з етапу висунення, контрольовані парткомом місцеві органи влади всіляко перешкождали участі незалежних претендентів, так званих неформалів, у виборчому процесі. Якщо висунення погодженого з партійними органами кандидата без зайвих труднощів відбувалося на зборах того чи іншого трудового колективу (або навіть кількох колективів), то претендент з «неформального» середовища для проведення зборів із висунення мав заручитися підтримкою трьох сотень жителів виборчого округу, які мали прибути на збори з паспортами і, відповідно, зареєструватися. Останнє для людини, що звикла жити під постійним партійним контролем, ставало досить контраверсійним кроком, адже в такому разі ставало відомо, хто підтримує небажаного для влади кандидата. Прихильність до ідеї незалежності України все ще вважалася кримінальним злочином, а символи української державності підлягали негайному вилученню. Саме з цієї причини автор цих рядків у своїй виборчій програмі мусив позначити свою позицію про домагання незалежності України словами про державний суверенітет України. Не маю певності, що в протилежному разі програму було б прийнято виборчою комісією до друку.

Проте далеко не скрізь існуючій комуністичній владі вдавалося віщуваннями про «непередсказуеміє последствия намереній неформалов» залякати духовно повсталі проти диктатури громадян. Особливо це проявилось в місті Києві і на західноукраїнських зем-

лях, де належність кандидата до громадських рухів ставала вартим уваги достоїнством. Члени існуючих і виникаючих громадських організацій – Української Гельсінської групи, Товариства української мови, Народного Руху України за перебудову, Української екологічної асоціації «Зелений світ», «Меморіалу» – ще не спромоглися створити єдиного всеукраїнського виборчого центру, і їхня боротьба на виборчих округах (принаймні, поза Києвом) не координувалася і обмежувалася можливостями згуртування місцевого активу.

У кінці березня 1990 року почали з'являтися перші результати проведених виборів. Переможці з числа «неформалів» не відразу зняли, з ким із них вони будуть стояти по один бік барикад. Коли за кілька днів до відкриття 1-ї сесії я прибув до Дніпра на збори депутатів від області, то не побачив жодного потенційного соратника. Обрані депутати погрозували поставити на місце «западников-бандеровцев». І лише незнайомий мені до того народний депутат Віктор Веретенников, який уже побував у Києві, де працювала ініціативна депутатська група, схилився до того, що з нами працювати можна. До прибуття до Києва я був особисто знайомий і кілька разів зустрічався під час виборчої кампанії з тодішнім кандидатом у народні депутати від Жовтводського виборчого округу Олександром Барабашем. Ще за рік до того побував на зборах з висунення кандидата в народні депутати ССР Миколи Істратенка, які мали місце і в Кривому Розі. В обстановці шалених перешкод з боку парткомів і керівництва державних підприємств група моєї підтримки, провівши на стовідсотково волонтерських засадах потужну роз'яснювальну роботу серед виборців, створила справжнє диво: в Криво-

му Розі, одному з флагманів брежнєвсько-щербіцького режиму, в Тернівському виборчому окрузі № 93 на альтернативних виборах переміг «неформал», україноцентричний руховець! Переміг голову міської ради, члена Президії Верховної Ради УССР, компартійного функціонера високого рівня, при тому – у першому турі виборів! З обрами від міста Кривого Рогу в шести інших округах народними депутатами довелося знайомитися вже у Верховній Раді. Ними виявилися три директори державних підприємств (Василь Євтухов, Микола Рябченко, Володимир Чернокур), заступник генерального директора державного підприємства Михайло Байрака, представник робочої професії Володимир Бадов – (всі – члени КПСС) і перший секретар Криворізького міськкому Компартії України Дмитро Хомич. Подібні ж соціальне і партійне співвідношення характеризували й склад всієї Дніпропетровської депутатської групи, до якої входило 34 особи. Лише четверо народних депутатів були позапартійними. Шестеро – директорами державних підприємств і головами колгоспів, дев'ятеро – компартійними і радянськими чиновниками високого рангу. Народними депутатами від Дніпропетровщини стали також одіозні в подальшому кримінальні злочинці – Павло Лазаренко і Володимир Яцуба. Останній після окупації Криму ввійшов до складу його маріонеткового уряду. В цілому по Україні опозиційні до компартії сили («Демократичний блок») отримали 111 зі 442 місць.

Справжнє співвідношення політичних сил у складі нового скликання визначилося після сформування в кінці травня 1990 року із членів Демократичного блоку опозиційної Народної Ради, до складу якої ввійшло 125 парламентаріїв. Головою Народної Ради був об-

раний академік Ігор Юхновський. Народній Раді протистояла комуністична парламентська більшість під назвою «За суверенну Радянську Україну», відома під неофіційною назвою «група 239». Особливий склад цієї групи ніколи не оприлюднювався. Народна Рада зіграла провідну роль в ухваленні Декларації про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.) та Акту проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.), в законодавчих процесах, спрямованих на демократизацію суспільства. Верховна Рада УССР не була постійно діючим органом і збиралася на короткочасні сесії двічі на рік з метою мімікрії під народне представництво у владі. Починаючи з 1990 року, вона перейшла на постійний режим законодавчої роботи, набуваючи рис парламентської діяльності. Від початку роботи 1-ї сесії і до відходу у відставку Голови ВР УССР, 1-го заст. ген. секретаря ЦК КПСС В. Івашка (липень 1990 р.) компартійна більшість перебувала під значним тиском свого партійного проводу.

Після обрання 13 жовтня 1992 року прем'єр-міністром України Л.Кучми все більшої ваги почав набувати директорський корпус депутатського складу, який шляхом специфічної приватизації державної власності поклав початок ери олігархізації. Після прийняття Акта проголошення незалежності України у зв'язку з законодавчими змінами Верховна Рада Української ССР була перейменована на Верховну Раду України, а 12-е скликання Верховної Ради Української ССР – на 1-ше скликання Верховної Ради України.

Микола КОРОБКО, народний депутат України першого скликання, червнев, 12 (80), число газети «Промінь Просвіти Є» за 2020-й рік.

А, дивіться! хто кому козак, або Як кривого козака пошили в напівзрячого

Достеменно ніхто вже й не знає, коли перший козак зійшов на прадавній шлях, що проліг від Черкас на Крим. А цю, примітну серед безкрайнього степу, на шляху місцину біля злиття двох рік кожного подорожуючому аж ніяк не оминати. Та й гарна ж вона була, пропахла степовим буйнотрав'ям і свіжим подихом води! І привітна, бо де ж зупинитися, як не біля води, як не сховатися від небезпечно-го нападу між двома річищами, річищами Саксагані та Інгульця, що тут, любовно зливаючись, омивають захищений суходільний кут. І то не перший в степовому краї півострівний кут, символічно названий рогом. Ось там, на північ – Мишурин Ріг, на південний схід – Таганів Ріг. А скільки їх менш відомих!

Кожен народ має свої легенди, і ґрунтуються вони на національних духовних цінностях. Певно, й пізніша від часів заснування міста поява легенди про його

засновника козака Рога надихалася тими ж мотивами.

Отже, ушлявлений в боях запорозький козак Рог, перенісши каліцтво ноги, переходить на осідле життя і будує оселю поблизу злиття двох рік, започатковує нове поселення. І йдуть перекази про це з покоління в покоління. А ім'я йому в честь засновника – Кривий Ріг.

Та настали нові часи, коли Запорозька Січ була піддана другому (цього разу – ідеологічному) нашестю. А свободолюбний козак ніяким боком не підходив до колгоспного двору. І треба було щось із ним робити. А вже коли великий вождь народів проголосив здоров'я на честь старшого брата – великого російського народу-переможця, – для місцевих «дослідників» настала черга пошуку старшого брата і в доленосних подіях давнього Криворіжжя. Ось тоді в криворізьку міфологію і прибув з далекого Уралу уральський козак Рог, який у

тамтешніх боях утратив одне око. І хоч жоден запорожець, жоден питомий українець у ті часи людину з вибитим оком назвати кривим не здогадався б, така подія сталася. У пізніші часи про подібні способи зясування істини говорили: «Сказав старшина «люмін» – значить «люмін». Отже, сказано зверху «кривий» – значить кривий.

Уже країна вернула собі незалежність, уже час і мову батьківську повернути собі, як належить, а нам доводять, що сліпий – це кривий. Не вірите? Завітайте на головну площу міста і переконайтеся, що скульптурний козак на ім'я Рог все-таки на одне око сліпий...

Микола КОРОБКО,
газета «Промінь Просвіти»,
квітневе число 7 (136)
за 2012-й рік.

Фото – за посиланням: <https://www.google.com/search?q=%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D0%B9+%D0%A0%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BA%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%83+%D0%A0%D0%BE%D0%B3%D1%83+%D0%A4%D0%BE%D1%82%D0%BE&q=%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D0%B9+%D0%A0%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BA%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%83+%D0%A0%D0%BE%D0%B3%D1%83+%D0%A4%D0%BE%D1%82%D0%BE&aq=s=chrome..69157j0i54615.37142j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#imgrc=5cdMhVik55S2kM>

96%D0%B3+%D0%9F%D0%B0%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BA%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%83+%D0%A0%D0%BE%D0%B3%D1%83+%D0%A4%D0%BE%D1%82%D0%BE&q=%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D0%B9+%D0%A0%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%D0%BA%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%83+%D0%A0%D0%BE%D0%B3%D1%83+%D0%A4%D0%BE%D1%82%D0%BE&aq=s=chrome..69157j0i54615.37142j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#imgrc=5cdMhVik55S2kM

Криворізькі вибори – 2006:

«НАПЕРСТНИЦТВО» ПІД ВИГЛЯДОМ ЖЕРЕБКУВАННЯ

Від початку цієї історії минуло майже 5 років. Збіг термін повноважень депутатського корпусу, до виборів якого формувалася територіальна комісія, про яку піде мова, проведено жеребкування посад до наступної територіальної виборчої комісії, яка вже запрацювала, а визначена жеребкуванням кандидатура до складу Криворізької міської виборчої комісії до виборів 2006 року так і не зайняла належну їй посаду.

6 січня 2006 року у зв'язку зі змінами до Закону України «Про вибори депутатів до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», які змінили формування територіальних виборчих комісій, Криворізька міська рада, як і всі інші, повторно розглянула питання формування міської виборчої комісії. Згідно з Постановою Центральної виборчої комісії від 26.12.2005 року № 272, з метою розподілу керівних посад в територіальній виборчій комісії, було проведено жеребкування щодо поданих організаціями політичних партій і блоками організацій політичних партій кандидатур.

Щодо керівної посади заступника голови міської виборчої комісії жереб випав на кандидатуру Задорожньої Раїси Миколаївни. Як передбачалося вищезгаданою постановою ЦВК «Про порядок жеребкування щодо участі організацій політичних партій, виборчих блоків організацій політичних партій у формуванні виборчих комісій із виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів та розподіл керівних посад у цих комісіях», така кандидатура включалася до складу територіальної виборчої комісії на відповідну посаду. Але пильні «слуги» українського народу заперечили те, чого не міг збагнути сліпий жереб: заступником голови міської виборчої комісії на всіх законних підставах мала стати висуванка міської організації Конгресу українських Націоналістів. Для усякого радянського атрибуту, від назви на честь комуністичних діячів вулиць до пам'ятників пролетарським вождям, міста це вже було

занадто!

І депутати, ігноруючи результати жеребкування, взяли за непередбачене законом «виключення» переможця. Так само не підійшла їм до влодиби і друга, визначена непередбаченим законом повторним жеребкуванням кандидатура на цю ж посаду від міської організації Соціалістичної партії, яка на той час уже мала непримиренні стосунки з комуністами.

Невідомо, як довго «законослухняні» вершители долі міста ще випробували б жереб, якби з третього разу не випало на представника пріснопам'ятної нині партії «Єдина Україна» Данилову Галину Федорівну. На цьому вони й порішили.

Ось як, заперечуючи проти позову, пояснювала «правоту» і законність рішення Криворізької міської ради її представник під час розгляду адміністративної справи з цього приводу в Державному районному суді м. Кривого Рогу, 26 січня 2006 року (мовний стиль збережено): «Розподіл керівних посад у територіальній виборчій комісії було здійснено шляхом жеребкування, яке проводилося щодо кожної керівної посади. Тобто, Порядком жеребкування передбачається здійснення жеребкування поетапно, а Закон України «Про вибори депутатів до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» не вказує на обов'язок ради затвердити результати жеребкування, з чого вбачається колізія норм законодавства, то, проаналізувавши вищезазначені норми, можна зробити висновок, що рада, будучи колегіальним органом, має право перед прийняттям остаточного рішення щодо цього питання обговорити кожну кандидатуру та проголосувати як по кожній кандидатурі, та і в цілому за рішення/ Більш того, рада є колегіальним органом, який представляє інтереси територіальної громади, так як представляють інтереси територіальної громади міста та від її імені та в її інтересах здійснюють функції та повноваження, встановлені законом, а тому суд не може зобов'язати затвердити радою резуль-

тат жеребкування, так як це протирічило б самій сутності прийняття радою свого рішення, а також суд перевищив би свої повноваження, оскільки межі компетенції та обсяг повноважень органів місцевого самоврядування встановлюються Конституцією України та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що міська рада в особі своїх представників вважає, що норми Постанови ЦВК - «розподіл керівних посад у територіальній виборчій комісії здійснюється шляхом жеребкування та «визначені кандидатури на посаду голови, заступника голови та секретаря включаються до складу територіальної виборчої комісії на відповідні посади...» недостатні для того, щоб рада мала за обов'язок затвердити результат жеребкування. Ідучи далі за цією логікою, рада мала б взагалі відмовитися від жеребкування, бо кожна логічно мисляча людина розуміє, що сенс жеребкування саме в можливості забезпечення рівних прав для кожного з учасників розіграшу. Заперечуючи повноваження суду щодо можливості судового вирішення питання, рада в особі свого представника зігнувала положення ст. 21 Цивільного кодексу України, що має назву «Визначення незаконним правового акту органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування».

Суд постановив: «Визнати протиправним та скасувати рішення 21 сесії четвертого скликання Криворізької міської ради № 3929 від 6 січня 2006 року «Про формування міської виборчої комісії по виборах депутатів міської ради та міського голови» в частині затвердження Давидової Галини Федорівни на посаду заступника голови міської виборчої комісії. Зобов'язати Криворізьку міську раду розглянути питання щодо затвердження на черговій сесії Криворізької міської ради кандидатури Задорожньої Раїси Миколаївни на посаду заступника голови міської виборчої комісії шляхом внесення змін до свого рішення від 6 січня 2006 року № 3929 в цій частині на підставі ст.

256 КАСУ допустити рішення до негайного виконання».

І якими ж були наслідки судової постанови від 26 січня 2006 року, що підлягала негайному виконанню?

У зв'язку з відкритим виконавчим впровадженням з виконавчого листа, виданого 30.01.2006 року Державним районним судом м. Кривого Рогу, 24 лютого того ж року на розгляд чергової сесії міськради було винесено питання про затвердження кандидатури Задорожньої Р.М. на посаду, визначену жеребкуванням. Красномовні результати голосування: «за» – 14, «проти» – 37, «утримались» – 9. «не голосували» – 2. Рішення не прийнято...

На цій підставі начальник юридичного управління В. Гожій доповіла державному виконавцю підрозділу примусового виконання рішень відділу державної виконавчої служби Дніпропетровської області такими словами: «Криворізька міська рада виконала всі поставлені вимоги державного виконавця та вбачає згідно ст. 37 Закону України «Про виконання провадження за повним виконанням рішення». Начальник цього відділу О.С. Клименко 8.03.2006 року повідомив всім зацікавленим особам про закінчення виконавчого провадження. Казуїстика заплутаного питання досягла свого апогею: позивачка у своїй заяві до суду просила зобов'язати Криворізьку міську раду затвердити за результатами жеребкування її кандидатуру на керівну посаду заступника голови в складі міської виборчої комісії; суд, як уже зазначалося, постановив зобов'язати Криворізьку міську раду «розглянути питання щодо затвердження на черговій сесії Криворізької міської ради кандидатуру Задорожньої Раїси Миколаївни на посаду заступника голови міської виборчої комісії шляхом внесення змін до свого рішення від 6 січня 2006 року № 3629...», а міська рада, згідно постанови суду, винесла це питання на розгляд, зміни не внесла, але домоглася від виконавчої служби постанови про закінчення виконавчого провадження.

З приходом у 2006 році нового депутатського корпусу, на

пропозицію одного з опозиційних депутатів на розгляд сесії було поставлене питання про затвердження кандидатури Задорожньої Р.М. на посаду заступника голови міської виборчої комісії, яке знову завершилось відхиленням кандидатури. Таким чином, конституційний орган місцевої влади (Криворізька міська рада) і нового скликання, у складі якого переважаючою більшістю є фракція правлячої в країні партії (Партії регіонів), залишив виборчу комісію без заступника її голови.

Оскарження позивачкою бездіяльності державного виконавця підрозділу примусового виконання рішень відділу Державної виконавчої служби Дніпропетровської області, внаслідок чого порушено її право працювати на керівній посаді заступника голови в міській виборчій комісії, на довгі роки загубилося в лабіринтах судової системи. У період з березня 2006 року і по цей час у Державному районному суді м. Кривого Рогу, в апеляційному суді Дніпропетровської області, в Дніпропетровському окружному виборчому суді, у Вищому адміністративному суді України розглядалось питання про підсудність справи та її прийнятність. Лише в липня 2010 року після розгляду справи по суті суддя Дніпропетровського окружного адміністративного суду відмовив у задоволенні позову: суд погодився з доводами державного виконавця про повне виконання виконавчого провадження. За поданою через Дніпропетровський окружний адміністративний суд апеляційною скаргою від 6 серпня поточного року провадження до цього часу не відкрито.

У нашому «відкритому» суспільстві закритосписковий законодавець широко дозволяє «вольності» не лише собі, а й «братам» своїм меншим: депутатам місцевих рад. У підігрітому наближенням виборів політичному середовищі точаться дискусії про те, кому належить формувати виборчі комісії. Висновок очевидний: ним має бути той, хто сам не порушує закон!

Микола КОРОБКО.

Промінь Просвіти Є

Видавець і засновник – ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство».

Свідоцтво про державну реєстрацію № 2162 – 900 р, видане 23.02.2017 р.

Передплатний індекс: 60093

Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг, вул. Церковна, буд. 3, к. 210. e-mail: kmpzt@ukr.net. Тел. 067-568-39-73

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО.
Редакційна колегія: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ,
Сергій ЗІНЧЕНКО, Олександр ЧИЖИКОВ,

Микола КОРОБКО (голова організації)

Логотип виготовив Вадим БОРИСЕНКО.

Газета виходить двічі на місяць.

Комп'ютерна верстка Т. ЛОПАТЮК.

Відповідальність за точність наведених фактів, цифр та імен несуть автори матеріалів. Редакція не рецензує і не повертає рукописи. За умови використання наших матеріалів посилання на газету «Промінь Просвіти Є» обов'язкове.

Газета, починаючи з числа 13 (81), у друкованому вигляді не виходить.